

BREAKING (IM)POSSIBILITIES

ÎNCĂ ÎNAINTE DE PANDEMIE

La începutul acestui an, între 23 ianuarie și 20 februarie, expoziția *Breaking (Im)possibilities* a putut fi vizitată la Centrul Multicultural al Universității Transilvania. Aducând împreună mai mulți artiști cu viziuni și metode de lucru diferite (Zoița Delia Călinescu, Cristi Gașpar, Mălina Ionescu, Andreea Medar, Ada Muntean, totodată curator, Dragoș Neagoe, Răzvan Neagoe, Magdalena Pelmuș și Bogdan Pelmuș), unitatea lucrărilor a fost, conform curatorului, una mai mult tematică: sondarea condiției umane și a mediului cu limitele fizice și psihologice în care identitatea personală se construiește. Diversitatea materialelor întrebuițate de către artiștii vizuali a reprezentat, mi se pare, aspectul cel mai atractiv al expoziției, prin prisma contrastelor compoziționale create (mai ales geometrice) în dezvoltarea pe verticală sau orizontală a instalațiilor.

Multe dintre lucrările expoziției integrează un anumit tip de lumină și mizează pe întunericul sălii în care sunt expuse. Sursele luminoase ale celei din urmă sunt calde, pe când tubulatura instalațiilor direcționează în forme precise

o lumină mult mai rece și albicioasă (neonul). Introspecția se realizează astfel sub semnul artificialului, prin recunoașterea rolului șabloanelor culturale moderne în definirea individuală. Acesta este cadrul, însă elementele propriu-zise prin care îl recunoaștem au și altă utilitate, așa cum o indică Ada Muntean, curatorul expoziției. Poziționarea efectivă a tubulaturii (închisă artificial, lumina poate fi modelată în orice fel) transmite codificat, în lucrarea Deliei Călinescu, *Interrupted Messages/Mesaje întrerupte*, următorul mesaj: „Libertate pentru toți”. Ceea ce trebuie remarcat imediat este închiderea lămpilor într-o cușcă metalică.

În instalația Adei Muntean, *Questioning Identity*, neonul care șerpuiește printre fotografiile vechi de familie transpuse pe pânza pictată este firul (post)modern al Ariadnei, chiar dacă funcția mitologică recuperatorie se pierde în acest demers sinuos de revizitare a trecutului. Nu vorbim deci de un timp compartimentat după forma cercurilor concentrice, cu un centru lămuritor și un recul liniștit în afara labirintului memoriei al celui sau celei care se încumetă la

drum; ne referim mai curând la timpul contemporan (al lumii de acum, dar și al etapei adulte prin opoziție cu centrării identitarii din trecut, prinși în substanța fotografiilor), în care provocarea este mai mult să reușești să țevi laolaltă efectele tuturor clipelor disparate de meditație – de rememorare – pe care ți le-ai îngăduit sau de care ai avut timp, și să le dai un sens. Dificultatea reiese vizual din fundalul pictat al fotografiilor care, împreună cu neonul, creează senzația unei furtuni.

Una dintre cele mai interesante contribuții în cadrul expoziției, mai ales dintr-un unghi retrospectiv, este cea a Magdalenei Pelmuș: *Mască. Ritual de plângere*. Lucrarea poate fi înțeleasă ca un mic studiu cinematografic al lacrimilor și, pentru că nu cunoaștem starea care le produce, al exteriorizării oricărui tip de emoție. Reprezentația simbolică (lacrimile apar solide, fiind măgelele ce drapează ochii figurii care plânge) este însă neliniștitoare, în primul rând din cauza gesticii distonante: chiar și sub masca neagră – sau cagula – care obscurează fața celei sau celui care plânge, intuim o expresie mai degrabă calmă sau cel mult meditativă. Ritualizarea sentimentului, presupunând secvențe bine stabilite și clar înlănțuite, încât ajungi să ai impresia că urmărești un .gif manierist sau o adaptare postmodernă a unuia dintre cânturile orice scrise de Dino Campana,

explică aparenta detașare a subiectului față de propriile lacrimi. Apoi, caracterul straniu este sugerat tocmai de dubla mediere dintre privitor și ritualist. Masca neagră acoperă chipul și forțează găsirea și exhibarea surogatului de lacrimi, al cărui clinchet modest reprezintă unica sonoritate a lucrării. A doua mască este monitorul, o altă componentă a ritualului, cea care asigură receptarea și totodată anulează prezența fizică și inhibă empatia. Rămân curiozitatea și chiar stânjeneala spectatorului, căci, în ciuda ritualizării și mecanicizării plânsului, posibilitatea de a nu fi decât un intrus într-un decor intim inedit pare cu atât mai plauzibilă cu cât petreci mai mult timp în fața monitorului.

Transgresând hotarele conceptuale ale mai multor (im)posibilități de înțelegere a condiției umane decât ne-am fi putut imagina acum câteva luni, comentariul destul de tardiv al expoziției din iarnă de la Centrul Multicultural este totuși util, pentru că apare într-un context social diferit față de cel al intențiilor artiștilor vizuali și al producerii lucrărilor lor. În acest fel, impresiilor inițiale, poate un pic prea vagi sau prea puțin pregnante, li se oferă o direcție și o unitate interpretativă. În orice caz, ele se îmbogățesc și cresc interesul pentru produsele culturale pe care se bazează. Evit totuși să cataloghez expoziția, în partea sau întregul ei, ca premonitoare.

